

АНАЛІТИЧНИЙ ДАЙДЖЕСТ

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ДІАСПОРОЮ

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІГРАЦІЇ: РЕЛОКАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ЗА КОРДОН

Автор: Оксана П'ятковська
(к.е.н., наук. співробітник)

У січні 2016 р. Світовий Банк представив прогнози зростання економіки України у розмірі не менше 1% (впродовж 2015 р. спостерігалось 12% скорочення). Позиція України у рейтингу легкості ведення бізнесу з 2015 р. до 2016 р. піднялася з 96-го до 83-го місця. Однак експерти ставлять запитання: на якій підставі у бюджеті 2016 р. передбачено дохідну частину у розмірі 595 млрд. грн, що на 15% більше, ніж минулого року. Податкова реформа 2016 – ще один виклик, при цьому, на думку аналітиків, серед основних її ризиків – збільшення тиску на малий бізнес.

У світлі специфіки міграційних тенденцій на цій проблемі якраз варто зупинитися, адже 2015 рік позначився масовою еміграцією українського бізнесу переважно до країн Європи.

У щорічному рейтингу Forbes є чимало представників великого бізнесу, які

справи в Україні ведуть із Лондона, Ніцци чи Женеви, однак раніше основний бізнес таких емігрантів залишався в Україні. А останнім часом можна спостерігати тенденцію, коли бізнесмени переводять усі свої компанії за кордон, вивозячи технології, ноу-хау і фахівців. Консультанти, які допомагають розв'язати організаційні питання «бізнес-емігрантам» у країнах Східної

Європи, користуються великим попитом.

Найяскравішими прикладом такої міграції стали ІТ-компанії, які були чи не найбільш успішною галуззю вітчизняної економіки. Проте наразі в Україні спостерігається масовий відтік програмістів за кордон. За даними директора «ІТ України» Віктора Валєєва, впродовж 2015 р. з України виїхало близько 2500 фахівців. В асоціацію ж регулярно звертаються компанії з проханням поділитися професійними контактами у Східній Європі – планують відкрити там офіс або перевезти частину співробітників. Якщо так продовжуватиметься надалі, за прогнозами Валєєва, зростання ІТ галузі в Україні впаде до 2-3% порівняно із 25-30%.

Тенденція на стільки помітна, що на неї вже звернули увагу у західних ЗМІ. У Bloomberg вийшла стаття під назвою «Україна прогнала технічну революцію». Увагу німців привернув, зокрема, приклад Looksey. На днях проект разом з усією командою став частиною американської компанії Snapchat, а український офіс закрили.

Засновник і директор компанії ІТ-компанії NetAssist Максим Тульєв також зазначає, що серед його знайомих багато програмістів вже переїхало у Польщу, а сам він планує перевезти бізнес до Чехії.

«Останнім часом можна спостерігати тенденцію, коли бізнесмени переводять усі свої компанії за кордон, вивозячи технології, ноу-хау і фахівців»

КОРИСНІ ЛІНКИ:

Біла книга. Політика розвитку МСП в Україні

<http://www.slideshare.net/USAIDLEV/ss-53412015>

Податкова реформа 2016 очима дрібних підприємців

<http://www.visnuk.com.ua/ua/news/id/1887>

Польща, Чехія, Словаччина: як делать бизнес в странах Евросоюза?

<http://minfin.com.ua/bakertilly/post/2044922>

Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу і виходу на ринки Європейського Союзу

https://dl.dropboxusercontent.com/u/654017/vyhid_na_rynk_u_ES.pdf

Інтерв'ю з топ-менеджером глобальної компанії Luxoft

<http://forbes.ua/ua/business/1406315-top-menedzher-globalnovo-kompaniyi-luxoft-odin-ukrayinskij-rozrobnik-za-efektivnistyu-dorivnyue-trom>

При цьому, за словами Тульєва, IT-спеціалістів лякає зовсім не перспектива платити більше. «Питання не в абсолютних величинах податку. Тікають від того, що до неможливості ускладнюється саме ведення бізнесу. Відбуваються рейдерські атаки, ... з боку держави. Всі ці шалено складні бухгалтерії, ПДВ, касові апарати, перевірки – це для IT-сектора однозначно або відхід у 100% тінь, або втеча в інші країни. Що власне і відбувається», – прокоментував Тульєв. [Схожа риторика притаманна також Андрію Хорсеву](#), співзасновнику IT компанії 908, який вивіз увесь бізнес з працівниками до Польщі.

Після так званої «осені обшуків» в IT-компаніях та початку їх масової еміграції до країн Східної Європи, [керуючий партнер інвестиційної компанії AVentures Capital \(Канада\) Євген Сисоєв почав відкрито говорити](#), що приїздить до України вивозити українських інженерів до Канади, яка готова скасувати податки для програмістів на 10 років та виплатити кожному працівнику одноразову фінансову допомогу.

Про специфіку та однозначні переваги ведення бізнесу за кордоном сьогодні говорять багато підприємців. [Як розповів співзасновник компанії «Ленточка»](#), починаючи вести бізнес у Польщі,

багато українських підприємців переживають своєрідний шок: тут не доводиться регулярно «ходити на уклін» до податкової інспекції; хвилюватися, що частина ваших товарів пропаде на митниці, а документацію потрібно буде встигнути рознести по десятках різних інстанціях. «Відверто кажучи, мені навіть часом не віриться, що перетин лише одного кордону відкриває такий собі бізнес-рай, де нове підприємство реєструють протягом тижня, дії будь-яких держслужб підлягають оскарженню, а уряд підтримує малий і середній бізнес усілякими програмами». Слід також згадати про те, що у Польщі існує 14 [спеціальних зон для підприємців](#), які мають економічні пільги та менші бюрократичні процедури.

Існують й приклади відкриття приватного бізнесу в інших країнах. [Зокрема, українських бізнесменів приваблюють умови ведення бізнесу в Іспанії](#): простота реєстрації (до години часу за комп'ютером дома), відсутність бюрократії, паперової тяганини, хабарів, прозора система оподаткування, ідея так званого «транс пасо» та ін. Крім цього, великим попитом користуються країни Балтії. Так, [протягом останніх двох років лише у Литві українцям було видано](#) понад 2500 посвідок на проживання більшість з

яких на основі запиту («інвестування»).

Іншою прихованою причиною [відкриття бізнесу за кордоном називають експерти вивезення капіталу](#) українськими посадовцями, державними службовцями, які згідно з українським законодавством не мають права займатися бізнесом в Україні.

Але деякі фахівці бачать й певні переваги у тому, що українці розпочинають власну справу в ЄС. Зокрема, [керівник Західноукраїнського офісу Європейської бізнес асоціації зазначає](#): «Важливо, що ці підприємці заробляють для себе гроші, а не крадуть чи просять у держави дотації. При цьому набувають досвіду роботи в ЄС, що не так легко. Щойно в Україні буде створено належні умови для їхнього бізнесу, вони зможуть повернутися і збудувати схожий бізнес в Україні. Але для цього тут слід створити хороше середовище, заохочувати підприємців працювати на своїй землі. А ще – слід змінювати власну ментальність. Бо коли ми перетинаємо український кордон, то стаємо іншими людьми».

Аналітичний дайджест містить короткий огляд аналітичних записок, експертних оцінок, оприлюднених у ЗМІ, наукових публікацій та інших інформаційних джерел щодо проблем міграції